

2. Verzuim en vrijstellingen
3. Voortijdig schoolverlaten, methodische aanpak schoolverzuim, afstemming België
4. VSV-convenanten + leerlingenvervoer

Begrippen

Leerplicht en kwalificatieplicht

In Nederland zijn kinderen vanaf vijf jaar tot het einde van het schooljaar waarin zij zestien jaar worden op grond van de leerplichtwet verplicht om naar school te gaan. Na de leerplicht volgt de kwalificatieplicht. De kwalificatieplicht duurt tot de dag dat een startkwalificatie is behaald. Of tot de dag dat de jongere 18 jaar wordt.

Voortijdig schoolverlater (VSV'er)

Een voortijdig schoolverlater is een jongere tot 23 jaar die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaat.

Startkwalificatie

Een startkwalificatie is een diploma havo, vwo, mbo niveau 2 of hoger.

Regionale Meld- en Coördinatiefunctie

Doel van de RMC-functie is het scheppen van voorwaarden voor jongeren om de voor hen hoogst haalbare en meest passende onderwijs- en/of arbeidsmarktpositie te bereiken. Het betreft hier jongeren tot 23 jaar. De RMC-functie omvat drie taken (vastgelegd in wetgeving)

- een sluitende melding en registratie van alle jongeren tussen 18 en 23 jaar die niet op school zitten en nog geen startkwalificatie behaald hebben.
- benaderen en zorgdragen voor begeleiding van jongeren die zijn uitgevallen, gericht op terugleiden naar school, naar werk of een combinatie daarvan.
- Organiseren van samenwerking tussen alle belangrijke partijen die te maken hebben met deze jongeren en het onderhouden van dit netwerk.

Omdat leren werkt!

Hierbij presenteren wij het jaarverslag 2017 - 2018 van het Regionaal Bureau Leerlingzaken Zeeuws-Vlaanderen (RBL). Met deze krant informeren wij u over de ontwikkeling van de leerlingaantallen in Zeeuws-Vlaanderen. Ook vindt u gegevens over de vormen van onderwijs die onze leer- en kwalificatieplichtigen het afgelopen jaar volgden. Welke werkzaamheden hebben de RBL-consulenten en -medewerkers uitgevoerd en wat zijn de speerpunten voor het schooljaar 2018-2019?

De taken van het RBL

Het RBL werkt in opdracht van de drie Zeeuws-Vlaamse gemeenten en voert de volgende wettelijke taken uit:

- uitvoering leerplichtwet 1969;
- uitvoering van de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie;
- afhandeling aanvragen Leerlingenvervoer.

Onze RBL-consulenten bewaken het recht op onderwijs voor elke leerling in Zeeuws-Vlaanderen. We werken daarbij veel samen met de scholen in de regio, de samenwerkingsverband passend onderwijs (SWV) en hulpverleningsinstanties. Doel is dat leer- en kwalificatieplichtigen die uitvallen op school zo kort mogelijk thuis zitten en een passend onderwijsaanbod te doen. In de doelgroep 18-23 jaar proberen wij jongeren te helpen en te motiveren

een startkwalificatie te halen. Soms lukt dit niet. Dan kijken we of we een maatwerktraject kunnen bieden richting werk of zorg.

De speerpunten van het RBL in 2017 - 2018

Het RBL had in de jaren 2017 en 2018 de volgende speerpunten:

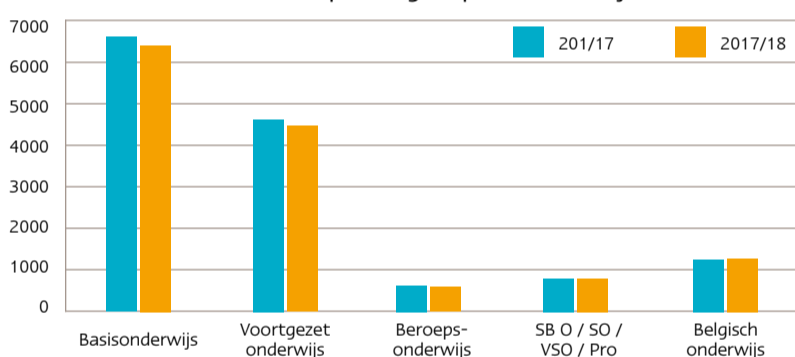
1. Verder stimuleren van zelfredzaamheid binnen het leerlingenvervoer in samenwerking met het onderwijs;
2. Verdergaande afspraken maken met Vlaamse scholen over de verzuimaanpak;
3. Extra inzet op het begeleiden van de oud VSV'ers (75 jongeren extra per jaar benaderen en begeleiden);
4. Samenwerking rondom kwetsbare jongeren met de 3 lokale uitvoeringsorganisaties (aan-z, Porthos Sluis, Hulst voor Elkaar) versterken.

Wij lichten nu toe hoe wij aan deze speerpunten hebben gewerkt. We stimuleren de zelfredzaamheid van leerlingen. We bekijken elke aanvraag en hebben afspraken gemaakt met de scholen voor speciaal basisonderwijs over het stimuleren van zelfredzaamheid. Eén van onze RBL-consulenten heeft als taak om de Belgische scholen te bezoeken en de samenwerking met en bekendheid van het RBL te verbeteren. Wij hielpen bij het opzetten van de spijbelaanpak in Gent/Zelzate. Deze werkwijze wordt nu door een projectmedewerker vanuit de Vlaamse overheid ook uitgezet in andere grensregio's. Op landelijk niveau komt

nu ook het overleg tussen het ministerie van OCW en het Belgische Ministerie van Onderwijs op gang over gegevensuitwisseling over leerlingen. Wij hopen dat dit leidt tot een overkoepelende aanpak waarvan alle gemeenten in grensregio's profiteren. Met ingang van het schooljaar 2018 - 2019 kunnen we uren inzetten op het benaderen van voortijdig schoolverlaters die 1 jaar of langer van school zijn en waarvan niet duidelijk is wat ze doen (ze volgen in elk geval geen onderwijs in Nederland en hebben geen werk in Nederland). Hierbij maken we gebruik van de Educatiemeter. Dat is een instrument waarmee we zo gericht mogelijk samen met de jongere kunnen bepalen wat hun draagkracht is, waar hun persoonlijke valkuilen liggen en waar de kansen op ontwikkeling liggen. We werken samen met het onderwijs, de Zeeuws-Vlaamse gemeenten (met name sociale zaken), de lokale uitvoeringsorganisaties, werkgevers, Dethon en andere hulpverleningsorganisaties om afspraken te maken over de aanpak van 'jongeren in een kwetsbare positie'. Dit doen we onder andere met behulp van de participatiescan. Dat is een analyse- en actietool om te komen tot heldere afspraken en een effectieve samenwerking voor het naar werk (of onderwijs) begeleiden van jongeren in een kwetsbare positie.

Grafiek 1 (peildatum 1 juni 2018)

Aantal leer- en kwalificatieplichtigen per onderwijssoort

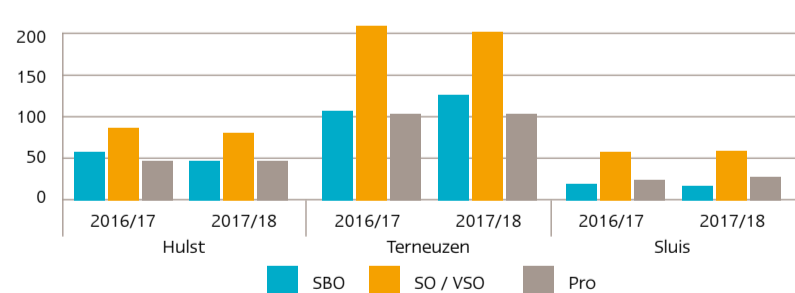

Tabel 1 (peildatum 1 juni 2018)

Onderwijssoort	2016/17	2017/18	Toe-afname	%
Basisonderwijs	6.528	6.392	-136	-2,1
Voortgezet Onderwijs	4.680	4.565	-115	-2,5
Beroepsonderwijs	583	567	-16	-2,7
SB O / SO / VSO / PRO	701	706	5	0,7
Belgisch onderwijs	1.276	1.288	12	0,9
Totaal	13.768	13.518	-250	-1,8

Grafiek 2 (peildatum 1 juni 2018)

Aantal inschrijvingen in speciaal basisonderwijs (SBO), speciaal onderwijs/voortgezet speciaal onderwijs (SO/VSO) en praktijkonderwijs (PRO) per gemeente

Tabel 2 (peildatum 1 juni 2017)

Gemeente	Aantal 5 tot 18 jarigen		% niet regulier onderwijs		% België	
	2016/17	2017/18	2016/17	2017/18	2016/17	2017/18
Hulst	3.587	3.512	5,2	5,0	10,3	11,1
Terneuzen	7.456	7.322	5,7	5,9	6,9	6,9
Sluis	2.836	2.775	3,3	3,4	13,0	14,2
Totaal	13.879	13.609	5,0	5,2	9,0	9,5

Toelichtingen bij tabellen 1, 2 en grafieken 1,2

Het aantal leerlingen in Zeeuws-Vlaanderen daalde in het afgelopen jaar opnieuw door demografische ontwikkelingen. Van de 13.609 kinderen in de leeftijd van 5 tot en met 17 jaar zijn er 13.518 leer- of kwalificatieplichtig. De overigen hebben een vrijstelling van de leerplicht om andere redenen dan het verlopen van onderwijs in het buitenland (32), zijn op de peildatum 'absoluut verzuimer' of hebben hun startkwalificatie al gehaald.

RBL Zeeuws-Vlaanderen bestaat 5 jaar

Dinsdag 10 januari 2018. Tijd voor een feestje, want het RBL Zeeuws-Vlaanderen bestaat alweer 5 jaar! Wat is er veel gebeurd in deze afgelopen jaren. De medewerkers hebben niet stil gezeten. De plaats van het jubileum was wederom Biobase. In 2013 werd op deze locatie het RBL voorgesteld aan de drie colleges van de samenwerkende gemeenten, ambtenaren en netwerkpartners. De opkomst van genodigden was deze keer iets minder maar de sfeer en enthousiasme was er niet minder om.

Opening door Carry Roozmond

Carry Roozmond is voorzitter van onze branchevereniging Ingrado. Zij sprak iedereen toe op een wijze die alleen zij kan. Ze schudt boeiende praktijkvoorbeelden uit haar mouw en enthousiasmeert RBL-consulenten om alles uit de kast te halen om jongeren die dreigen uit te vallen te laten inzien dat er altijd iets goeds in hen schuilt. Iets waar hij of zij wat mee kan voor de toekomst. Door achterliggende problematiek lukt het de jongere niet altijd om zijn sterke kanten te vinden en te benutten. De RBL-consulent is een van de schakels in het netwerk die de jongeren kunnen helpen op hun pad naar de toekomst met een diploma!

Een terugblik

Coördinator van het RBL, Henk Loof, vroeg daarna alle medewerkers op het podium. Hij wilde hiermee benadrukken dat we het RBL echt samen hebben gevormd. Met z'n allen hebben we er in

de afgelopen vijf jaar naar toegewerkt om een hecht en sterk team te vormen. Hierbij staan betrokkenheid en samenwerking centraal. Met als doel die kwetsbare jongeren in onze regio te begeleiden en te motiveren. Hij gaf een presentatie over het werk van het RBL in de afgelopen jaren, zoals de verzuimaanpak en de aanpak van voortijdig schoolverlaten. Natuurlijk was dit ook het moment om stil te staan bij het gemis van collega RBL-consulent Harold d'Hont. Hij is onverwachts overleden tijdens een mountainbike rit in juli 2013 aan de gevolgen van een hartstilstand.

Werkessie Huub Nelis en Kahootspel

Na de presentatie volgde een interessante lezing van Huub Nelis van Youngworks. Hij nam ons mee in het puberbrein en vertelde het geheim achter gemotiveerde pubers en jongeren. Hoe krijgen wij onze doelgroep actief waarbij ze zelf de regie

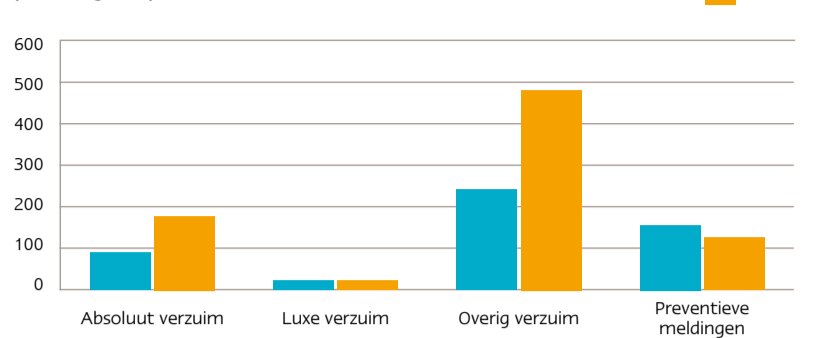
over hun leven pakken in plaats van dat anderen dat voor hen doen? Het gaf de mensen in de zaal stof tot nadenken. Na een korte pauze was het de beurt aan de genodigden. Het interactieve spel Kahoot! werd gestart. Dit is een applicatie waarmee het publiek kan reageren op stellingen. De antwoorden werden op het grote scherm aan het publiek getoond. De stellingen hadden natuurlijk te maken met onderwijs, leerrecht en VSV te maken. Het was soms best lastig om hierop te reageren. Carry stelde kritische vragen aan de deelnemers over de antwoorden die zij gaven.

Borreltijd met het netwerk

We sloten de middag af met een gezellige netwerkborel. Natuurlijk riep het RBL hiervoor de hulp van de doelgroep in. Leerlingen van Scalda verzorgden de bediening en scholieren van SSG de Rede hadden heerlijke hapjes gemaakt. Op naar de volgende 5 jaar!

Verzuimmeldingen Leer- en kwalificatieplichtigen per soort verzuim

Grafiek 3 (totaal schooljaar 2017 – 2018)

Toelichting op grafiek 3: Het aantal preventieve meldingen steeg. Dit komt door de steeds kortere lijntjes met de scholen.

Afdoening van verzuim

Het RBL heeft een rechtstreekse verbinding met DUO. Dit is het landelijke verzuimregister. Dus alle leerlingen die een school meldt, komen bij het RBL binnen. Sinds april zijn ook alle basisscholen aangesloten op het verzuimregister van DUO. Na een verzuimmelding neemt het RBL contact op met de school die meldt. Daarna bepaalt de consulent aan de hand van de inhoud van de melding welke interventie hij of zij inzet. De consulent benadert dan de jongere en/of ouders en de school. We bespreken hier de verschillende interventies zoals we deze in het schooljaar 2017 – 2018 hebben ingezet.

Waarschuwing
In sommige gevallen is een gesprek met de jongere en/of ouders voldoende. De RBL-consulent geeft dan een officiële waarschuwing. Dit kan gaan om leerlingen die te laat komen of licht verzuimen. Het doel van het gesprek is dat het verzuim stopt om erger te voorkomen. In het schooljaar 2017 – 2018 heeft het RBL 211 waarschuwingen uitgedeeld ten opzichte van 195 waarschuwingen in 2016-2017. Dit aantal stijgt voor het tweede opeenvolgende jaar. In 2015-2016 betrof het aantal waarschuwingen namelijk 172. Echter, het aantal verzuimmeldingen is ook toegenomen.

HALT
Bij herhaaldelijk te laat komen en/of licht verzuim (< 60 uur) kan de RBL-consulent de leerling naar bureau HALT sturen. Een leerling krijgt bij bureau HALT een straf op maat, die past bij de overtreding. Wanneer de jongere de Halt-straf negatief afrondt, maakt de RBL-consulent een proces-verbaal op. Afgelopen schooljaar werden 34 leerlingen doorgestuurd naar HALT. Een kleine stijging ten opzichte van vorig jaar. Toen zijn 29 leerlingen naar HALT verwezen. Naast het gegeven dat scholen beter/meer zijn gaan melden is de stijging te verklaren door de Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS) . Deze aanpak komt in dit jaarverslag uitgebreid aan bod in het interview met RBL-consulent Mirjan de Vries (pagina 3). Wij zetten een lage straf in waar het mogelijk is. We gaan pas over tot zwaardere straffen als het echt niet anders kan.

Proces-verbaal
De RBL-consulent maakt een proces-verbaal (pv) op bij ernstig verzuim.

Tabel 3 (totaal schooljaar 2017 – 2018)

Gemeente	Afdoening verzuimprocessen leer- en kwalificatieplichtigen					
	Halt	PV	Waarschuwing	Begeleiding	Overig	Totaal
Hulst	8	9	38	18	27	100
Terneuzen	12	20	102	29	113	276
Sluis	14	2	71	7	31	125
Totaal	34	31	211	54	171	501

Vrijstelling van de leerplicht in het schooljaar 2017 – 2018 en thuiszitters

In Nederland zijn kinderen vanaf vijf jaar tot het einde van het schooljaar waarin zij zestien jaar worden op grond van de Leerplichtwet verplicht om naar school te gaan. Op grond van de kwalificatieplicht moeten jongeren, als ze nog geen startkwalificatie hebben, tot achttien jaar onderwijs volgen. In bepaalde omstandigheden is er een uitzondering op deze regel mogelijk en kunnen ouders een beroep op vrijstelling van de inschrijvingsplicht doen op grond van de leerplichtwet.

Tabel 4 (schooljaar 2017-2018)

Aard van de vrijstelling	2015/16	2016/17	2017/18
Lichamelijke of psychische gronden (artikel 5a), tijdelijke vrijstelling	42	7	6
Lichamelijke of psychische gronden (artikel 5a), permanente vrijstelling		23	26
Overwegende bedenkingen tegen richting van onderwijs (artikel 5b)	0	0	1
Vervangende leerplicht (artikel 3b)	0	0	1
Bijzondere omstandigheden, waarbij de jongere ander onderwijs volgt (artikel 15)	2	1	2
Bezoeken van een school in buitenland (artikel 5c)	1211	1251	1272

Met de invoering van passend onderwijs zoekt het onderwijs zoveel naar mogelijke passende oplossingen binnen het onderwijs dat in de regio voorhanden is. Het

aantal vrijstellingen op lichamelijke of psychische gronden is dit jaar licht gestegen naar 32. Echter, 3 jaar geleden ging het nog om 52 leerlingen. 1272 leer- en kwalificatieplichtigen volgden afgelopen schooljaar onderwijs in België. Ouders dienen een verklaring in of een zogenoemd schoolattest van de school. Hierin staat dat de leerling is ingeschreven en de school regelmatig bezoekt. Dit beroep op vrijstelling dient jaarlijks gedaan te worden zolang de leerling in België onderwijs volgt.

Thuiszitters

Een thuiszitter is een leerplichtige jongere tussen de 5 en 16 jaar of een jongere van 16 of 17 jaar die valt onder de kwalificatieplicht, die ingeschreven staat op een school of onderwijsinstelling en die zonder geldige reden meer dan 4 weken verzuimt, zonder dat hij/zij ontheffing heeft van de leerplicht of vrijstelling heeft van geregeld schoolbezoek wegens het volgen van ander onderwijs.

In Zeeuws-Vlaanderen werken we met een thuiszittersprotocol. Als er sprake is van een (dreigende) thuiszitter draait het om goede samenwerking tussen scholen, samenwerkingsverbanden, RBL en andere partijen zoals jeugdhulpverlening. In het schooljaar 2017 – 2018 waren er 3 thuiszitters, 2 in de gemeente Terneuzen en 1 in de gemeente Hulst. Het ging in alle 3 de gevallen om een kwalificatieplichtige leerlingen (16/17 jaar). Eén jongere heeft uiteindelijk een vrijstelling gekregen van de leer- en kwalificatieplicht, de andere jongeren zitten terug op school.

Soorten verzuim

De school is verantwoordelijk voor het melden van schoolverzuim. Het is erg belangrijk dat het verzuim goed door school wordt geregistreerd. Er zijn verschillende soorten verzuim.

Absoluut verzuim

Er is sprake van absoluut verzuim, wanneer een leerplichtige of kwalificatieplichtige leerling niet ingeschreven staat op een school en geen onderwijs volgt. Dit geldt niet als er sprake is van een verleende vrijstelling.

Relatief verzuim

Bij leerlingen die op school staan ingeschreven, maar de school niet geregeld bezoeken, is er sprake van relatief verzuim. Relatief verzuim is weer onder te verdelen in luxe verzuim en signaalverzuim.

Luxe verzuim

Van luxe verzuim is sprake wanneer ouders hun kinderen buiten de vastgestelde schoolvakanties mee op vakantie nemen of weghouden van school, zonder dat daar vrijstelling voor is verleend.

Overig verzuim

Van overig verzuim is sprake bij spijbelen en/of regelmatig te laat komen. Ook ziekte kan een signaal zijn. Signaalverzuim kan een uiting zijn van achterliggende problematiek, zoals problemen in de thuissituatie, pestproblemen, middelengebruik of psychische problemen.

16 uur per 4 weken

De wettelijke grens voor het melden van verzuim is 16 uur per 4 weken. Scholen zijn wettelijk verplicht dit te melden.

Preventieve melding

Scholen melden ook jongeren die dreigen uit te vallen vanwege motivatieproblemen bij het RBL. Denk aan leerplichtigen die voor een tweede keer zijn blijven zitten en nog steeds slechte resultaten halen. Door op tijd in te stappen en een begeleidingstraject op te starten, willen wij voorkomen dat deze jongeren voortijdig schoolverlater worden. Maar ook 18+ leerlingen of VSV'ers die opnieuw op school zijn begonnen, kunnen preventief gevolgd worden.

Het gaat dan om meer dan 60 spijbeluren en/of te laat komen of wanneer de Halt-straf negatief is afgerond. De RBL-consulent stuurt het pv naar het Openbaar Ministerie. De leerplichtige moet zich voor de rechter verantwoorden. Ondanks dat het RBL nu volgens de MAS te werk gaat zien we een lichte stijging in het aantal opgemaakte pv's. De teller staat in schooljaar 2017-2018 op 31 tegenover 23 pv's in het vorig schooljaar. Dit komt, omdat er opvallend veel luxe verzuim is geweest. Voor deze vorm van verzuim (vakantie onder schooltijd zonder toestemming) wordt altijd pv opgemaakt. In 2017-2018 hebben wij hiervoor 11 pv's opgemaakt. Bij de overige pv's gaat het om hardnekkig verzuim, waarbij leerlingen ondanks aangeboden hulp blijven verzuimen. Door middel van een uitspraak van de rechter kan hulpverlening worden afgedwongen.

Trajectbegeleiding

Als de leerling motivatieproblemen heeft, dreigt van school verwijderd te worden of als er sprake is van een problematische thuissituatie, start de RBL-consulent een begeleidingstraject op. School, RBL, ouders en de jongere kijken samen naar mogelijke oplossingen om uitval te voorkomen. De inzet van trajectbegeleiding bij leerlingen in de leer- en kwalificatieplichtige leeftijd is opnieuw gestegen. Afgelopen schooljaar startte de consulent 54 nieuwe trajecten op. Het schooljaar 2016 - 2017 waren dit er 32. De toename vond vooral plaats in het MBO.

Overig

Onder de afdoening 'Overig' vallen de verzuimmeldingen van leerlingen waar na onderzoek blijkt dat het verzuim hen niet verweten kan worden. Bijvoorbeeld als na onderzoek blijkt dat er een zorgtraject moet worden

opgestart, omdat de leerling kampt met psychische klachten, kan het verzuim hem of haar niet verweten worden. De RBL -consulent sluit in een dergelijke situatie de melding af. Daarnaast komen in deze categorie ook meldingen terecht van leerlingen die na de melding zijn verhuisd buiten de regio. Gekoppelde meldingen komen hier ook aan bod. Denk hierbij aan leerlingen die veel verzuimen waarvoor de school direct een nieuwe melding doet. Deze kan dan gekoppeld worden aan de openstaande melding. Daarnaast melden scholen verzuim soms ook voor kennisgeving. School wil dan zelf het zorgtraject opzetten, maar stelt de consulent hiervan op de hoogte. Ook om aan de wettelijke verplichtingen te voldoen. Tot slot vallen in deze groep ook onterechte verzuimmeldingen. Bijvoorbeeld bij een administratieve fout in de verzuimregistratie van de school, die later wordt hersteld.

Inzet Last Onder Dwangsom (LOD)

Een last onder dwangsom is een zogenaamde herstelsanctie. Het RBL maakt hiervan gebruik, als het vermoeden bestaat dat kinderen in België onderwijs volgen, maar ouders het RBL hierover niet informeren. Deze informatie is voor het RBL erg belangrijk. Wij willen er zeker zijn dat ieder kind ook daadwerkelijk naar school gaat. In de praktijk gebruikt het RBL de LOD als preventief middel. En met succes. Alleen de aankondiging al, dat ouders moeten betalen als ze de benodigde gegevens niet invullen, zorgde er in 80% van de gevallen al voor dat ouders reageerden. Nog eens 15% reageerde, zodra het RBL het concrete voornemen stuurde om een LOD op te leggen. Bij 8 ouders legden we uiteindelijk een huisbezoek af. In géén van de gevallen heeft dit er uiteindelijk toe geleid, dat ouders moesten betalen.

Wat houdt de Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS) in?

We vragen het RBL-consulent Mirjan de Vries

Als jongeren gaan spijbelen van school is er vaak meer aan de hand. Verzuim kan een signaal zijn van achterliggende problematiek. Onnodig om te zeggen dat het dan belangrijk is om op tijd in te grijpen en het verzuim een halt toe te roepen. Maar hoe? Vanaf 2017 werkt de RBL-consulent volgens de MAS. Mirjan de Vries is als RBL-consulent betrokken bij de voortgang van de ontwikkelingen op het gebied van de MAS. Zij woont landelijke overleggen bij en kopelt informatie terug aan het team. Wij leggen haar enkele vragen voor.

Wat betekent de MAS en wat houdt de MAS precies in?

Voorheen werkte de RBL-consulent volgens de SAS, oftewel de Strafrechtelijke Aanpak Schoolverzuim. Hierbij stond de overtreding centraal en ging het om de afwikkeling van deze overtreding door een gepaste straf te bieden. Het doel was, dat de jongere iets zou leren van de straf. Hulp voor de jongere en eventueel het gezin was ook mogelijk maar dit stond niet voorop. De MAS stelt de RBL-consulent het straffen van de jongere niet langer centraal, maar onderzoeken we juist of het spijbelen voortkomt uit achterliggende problematiek. Het doel van de MAS is terugkeer of toeleiding naar onderwijs met eventueel een passend onderwijsprogramma. Vroegtijdige inzet van hulp staat voorop. De aanpak is licht waar het kan en zwaarder waar nodig. Het draait dus om maatwerk. Dat kan de RBL-consulent niet alleen.

Wie zijn er betrokken bij de MAS?

Ingrado (brancheorganisatie voor leerplicht/RMC), Raad voor de Kinderbescherming, Halt en het Openbaar Ministerie hebben de MAS ontwikkeld in samenspraak met de rijksoverheid. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) deelt de visie en aanpak. De RBL-consulent zorgt voor een gecoördineerde en optimale inzet van alle betrokken partijen. Ook nemen wij het initiatief voor wat betreft een efficiënte opvolging bij verzuimmeldingen. De doelgroep van de MAS betreft voornamelijk de leerlingen in het voortgezet onderwijs.

Hoe werkt de MAS in de praktijk?

Als school een verzuimmelding doet, start de RBL-consulent een onderzoek.

Afhankelijk van het soort verzuim en eventueel achterliggende problematiek kunnen binnen de MAS vier verschillende routes worden gevolgd. Ongeacht welke route is het doel hetzelfde: de jongere zo snel mogelijk weer terug op school zien te krijgen zonder verzuim.

- Route 1: vrijwillige (jeugd)hulp
- Route 2: halt-straf schoolverzuim
- Route 3: dwang in een civiel kader
- Route 4: dwang in een strafrechtelijk kader

Vroegtijdige inzet van hulp kan het tijden keren. Waarom spijbelen jongeren? Is het gebrek aan motivatie of is er meer aan de hand? Wat speelt er thuis? Ouders kunnen bijvoorbeeld vast komen te zitten met opvoedingsvragen. De vrijwillige hulp zetten wij in bij die jongeren waarbij ouders aangeven handelingsverlegen te zijn bij de opvoeding. Hulp kan geboden worden door in de regio Zeeuws-Vlaanderen Aan Z, Porthos of Hulst voor elkaar te benaderen. Dit is route 1.

Wij gaan route 2 in als de leerling na een waarschuwing toch blijft spijbelen en/of te laat blijft komen. Het is belangrijk dat school op tijd meldt, want we kunnen een Halt-straf alleen inzetten als het verzuim minder is dan 60 uur. De MAS staat voor "Licht straffen waar het kan". Deze werkwijze tref je in deze route aan. Zwaarder straffen is pas aan de orde bij route 3 en 4. De vrijwillige hulpverlening kan opschalen als zij zorgelijke signalen ontvangt of merkt dat de geboden hulp geen soelaas biedt. Dit gaat via de zogenoemde Beschermingstafel. Hierin zijn onder meer de Raad voor de

Kinderbescherming en een jeugdbeschermingsorganisatie zoals Intervence of de William Schrikkergroep vaste deelnemers (route 3).

Pas als niets werkt en het verzuim blijft aanhouden kunnen de ketenpartners afspreken dat er een proces-verbaal opgemaakt moet worden. Dan kan de RBL-consulent via het strafrechtelijk kader handhaven (route 4).

Wil je meer weten over de MAS? Kijk dan op de volgende link: <https://www.ingrado.nl/kennisdossiers/leerplichtdossier/verzuim/instrumenten/mas>

Mirjan, jij bent al geruime tijd RBL-consulent. Voer jij je rol ook anders uit dan pakweg 10 jaar geleden?

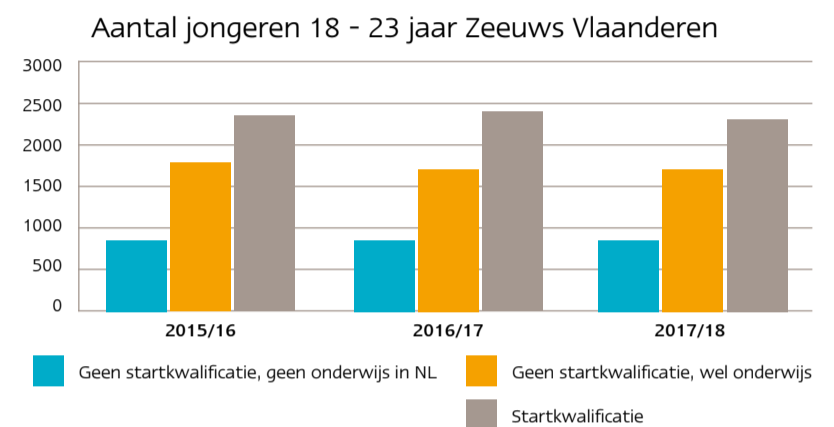
Onze aanpak is minder streng geworden en ik dus zelf ook. Ik was eerst enkel de handhaver. Ik maakte veel meer proces-verbalen op dan nu. Ik heb ook een signaleringsfunctie gekregen waardoor ik mij soms op het pad van de hulpverlening begeef. Ik kijk nu veel meer hoe ik de zorg kan betrekken in een casus. Ik vind het fijn dat we niet zo streng hoeven zijn, omdat je weet dat straffen uitdelen niet altijd werkt. Je wilt toch graag dat een leerling er daadwerkelijk iets van leert en weer naar school gaat. Helaas lopen we soms tegen wachtlijsten aan. Binnen een maand na de zorgmelding bij hulpverlenersinstanties moet een zorgtraject zijn opgestart. Mijn ervaring is dat we deze termijn niet altijd halen. Als de (jeugd)hulp stagneert door wachtlijsten is er geen verwijtbaarheid voor de jongere, maar verandert er niets aan de zorgelijke situatie waar hij of zij en het gezin in zit. Dat is soms wel frustrerend. Hoe dan ook werken we nauw samen met de netwerkpartners en proberen er samen alles aan te doen om ervoor te zorgen dat de jongere naar school gaat. Ons doel is dat kinderen een diploma halen en een goede toekomst hebben.

Startkwalificaties en voortijdig schoolverlaters in Zeeuws-Vlaanderen (18-23 jarigen)

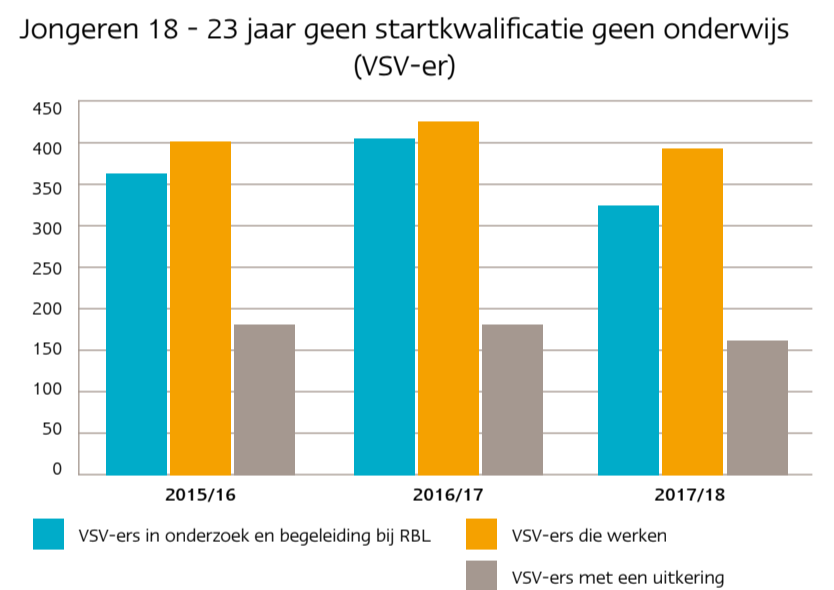
In het schooljaar 2017 - 2018 heeft het RBL 340 voortijdig schoolverlaters begeleid. Van deze trajecten zijn er 224 afgerond. In 44 gevallen is het gelukt om een jongere terug toe te leiden naar het onderwijs. In 100 trajecten is een jongere aan het werk gegaan. In 14 gevallen is de jongere toegeleid naar de collega's van sociale zaken/werk en inkomen. In de overige gevallen bleek een jongere niet bemiddelbaar of wilde

geen begeleiding (46). 10 keer verhuisde de jongere de regio uit. Een tiental jongeren zijn naar (langdurige) zorg toegeleid. Voor hen bleek een startkwalificatie (nog) niet haalbaar. Jongeren die al geruime tijd thuis zitten zijn vaak moeilijk te bemiddelen. Zij hebben een grote afstand tot het onderwijs en de arbeidsmarkt. De trajectbegeleiding is daardoor intensief.

Grafiek 4 (peildatum 1 juni 2018)

Grafiek 5 (peildatum 1 juni 2018)

Toelichting bij grafieken 4 en 5
Van de 4990 jongeren tussen de 18 en 23 jaar heeft 49% een startkwalificatie. 34% heeft nog geen startkwalificatie en gaat nog naar school. Het aantal jongeren dat op school zit of een startkwalificatie heeft is ongeveer gelijk gebleven ten opzichte van vorig schooljaar. 17% van de Zeeuws-Vlaamse jongeren heeft geen startkwalificatie en gaat niet naar school, althans niet in Nederland. Een deel van deze jongeren zit in België op school.

Van de jongeren zonder startkwalificatie heeft bijna 47% werk. Dit was vorig jaar 42%. Van 30% van deze jongeren is het inkomen niet bekend. Een deel van deze jongeren werkt in België. Daarvan hebben we geen inkomensgegevens. Van de jongeren zonder startkwalificatie heeft 19% een uitkering, dit was vorig jaar 18%. Van de overige jongeren, zijnde 4%, wachten we op de peildatum nog op de inkomensgegevens.

Samenwerking met het Belgische onderwijs

In de grensstreek wonen veel leerlingen, die in België naar school gaan. Afgelopen schooljaar hebben we vanuit het RBL tijd en aandacht besteed aan het opzetten van een samenwerking met het Belgisch onderwijs. Problemen ontstaan op moment dat de leerling gaat spijbelen. De wetgeving is niet goed ingericht op deze situatie.

Een leerling die in Nederland woont, maar in België naar school gaat heeft een vrijstelling van de inschrijvingsplicht in Nederland. Dit betekent dat hij/zij niet valt onder de Nederlandse wetgeving en dat de leerplichtwet niet op hem of haar van toepassing is. Maar de Belgische regelgeving is ook niet geldig. Wat betekent dit voor een leerling die verzuimt op een Belgische school? Als het verzuim niet gebaseerd is op enige achterliggende problematiek, kan worden aangegeven dat zijn of haar vrijstelling zal komen te vervallen, als het verzuim blijft aanhouden. Bij het vervallen van deze

vrijstelling staat de leerling niet meer ingeschreven op een school of onderwijsinstelling. Omdat de leerling in Nederland woont, kunnen we ouders dan aanspreken op het feit dat hun zoon of dochter als 'absoluut verzuimer' staat geregistreerd. Vanaf dat moment is de Nederlandse leerplichtwet weer wél van toepassing.

De netwerkcoördinator "Samen tegen schooluitval" Oost-Vlaanderen, leden van de CLB's (Centrum voor Leerlingbegeleiding, zie kader), onderwijsdirecteuren en het RBL hebben gezamenlijk een stappenplan opgesteld voor de aanpak

van spijbelaars uit Zeeuws-Vlaanderen. Het CLB bespreekt een leerling als er sprake is van vijf zogenoemde 5 B codes. Deze B-code betekent dat een leerling een halve dag ongeoorloofd afwezig is geweest. Vijf van deze codes betekent opschaling vanuit school naar het CLB. Het CLB heeft dan een gesprek met leerling en ouders. Vanaf dat moment betrekken zij het RBL. Daarnaast is het RBL ook gesprekspartner bij overleggen. De netwerkcoördinator netwerk Oost-Vlaanderen zet de gekozen werkwijze uit in de verschillende provincies. Inmiddels vindt regelmatig overleg plaats tussen OCW

en het Belgische Ministerie van Onderwijs met betrekking tot gegevensuitwisseling en de Juridische status daarvan. Branchevereniging Ingrado schuift ook aan bij deze besprekingen. Het doel is om te komen tot een eenduidige aanpak waarbij de Belgische CLB's een sleutelrol vervullen bij de spijbelproblematiek van de meer problematische verzuimers. RBL-consulent Femke Orlebeke, contactpersoon voor de Belgische scholen heeft het momenteel druk met kennismakingsgesprekken. Het RBL bezoekt de scholen waar 10 of meer kinderen uit Zeeuws-Vlaanderen staan ingeschreven. Dat scholen weten dat ze met vragen bij ons terecht kunnen. In sommige casussen kan dan al gezamenlijk worden opgetrokken.

Centrum voor Leerlingbegeleiding (CLB)
Het CLB is een team dat bestaat uit artsen, verpleegkundigen, maatschappelijk werkers en psychologen/pedagogen. De dienstverlening is vertrouwelijk, onafhankelijk en gratis. Elke erkende school in Vlaanderen werkt samen met een centrum voor leerlingenbegeleiding. Een CLB kan helpen bij vragen over leren en studeren, de onderwijsloopbaan, psychisch en sociaal functioneren en preventieve gezondheidszorg.

Landelijke aanpak Voortijdig Schoolverlaten

Het aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters moet nog verder dalen (landelijk naar 20.000 in 2021). Daarom heeft het rijk de aanpak 'voortijdig schoolverlaten' voortgezet in de periode 2016 - 2020. Jongeren in het VO en MBO mogen de school niet zonder diploma verlaten.

Nieuw is, dat RMC-regio's (waaronder de regio Zeeuws-Vlaanderen) nu ook actief jongeren moeten benaderen die al langer gestopt zijn met school..

Ook moet er een aanpak komen voor jongeren waarvoor de startkwalificatie niet haalbaar is: de jongeren in een kwetsbare positie.

RMC-regio's en onderwijs stellen samen een regionaal programma op. Hiervoor krijgt het RBL extra geld. In de vorige periode kregen alleen scholen dit. Het Zeeuws-Vlaamse budget is 412.500 euro per jaar. Hiervan ontvangt de gemeente 140.000 euro. De rest gaat naar het MBO en de scholen voor VO.

Inzet vanuit het VSV-convenant

Het RBL ontvangt de komende jaren 70.000 euro per jaar om de verzuimaanpak 18+ voort te zetten. Ook om de jongeren in een kwetsbare positie te begeleiden mag 70.000 euro per jaar extra ingezet worden. De scholen zetten ook in op de verzuimaanpak 18+ (51.500 euro per jaar), plusvoorzieningen (160.000 euro per jaar) en het begeleiden van jongeren in een kwetsbare positie naar vervolgonderwijs (61.000 euro per jaar).

Extra taken voor het RBL

Het RBL had al de taak om van alle jongeren tot 23 jaar te monitoren wie op school zit en wie nog geen startkwalificatie heeft. Ook moet het RBL jongeren die uitvallen op school terug toeleiden naar het onderwijs (voor wie dat mogelijk is). Als dat niet haalbaar is begeleidt de RBL-consulenten de jongere naar de organisaties die zich bezighouden met hulpverlening of de collega's van sociale zaken.

Gemeenten hebben er nu taken bijgekregen. Het RBL voert deze taken uit. Wij voerden een deel van deze taken al uit met een tijdelijke Europese subsidie. - Het monitoren van jongeren in een kwetsbare positie. Dit zijn jongeren die overstappen of uitvallen uit bijvoorbeeld het praktijkonderwijs, het voortgezet speciaal onderwijs of MBO niveau 1. Als deze jongeren het onderwijs verlaten zonder werk, vervolgonderwijs of dagbesteding gaat het RBL aan de slag. - Het benaderen van 'oud-VSV'ers' en de opdracht om deze groep te blijven

Tabel 5

	Deelnemers ZVL	VSV-ers ZVL	% VSV ZVL	Uitval landelijk	% VSV landelijk
2014 - 2015	7386	130	1,76	24.451	1,8%
2015 - 2016	7212	155	2,15%	22.953	1,7%
2016 - 2017	7113	120	1,69%	23.793	1,75%

Het is te vroeg om conclusies te trekken over het succes van de Zeeuws-Vlaamse aanpak. Afgelopen mei hebben we samen met de schoolbesturen een eerste evaluatie uitgevoerd. Hieruit bleek, dat de meeste plannen nu in

volgen. Dit zijn jongeren die al langere tijd van school af zijn en die niet werken. In de praktijk blijkt overigens, dat een deel van deze jongeren wel werkt of naar school gaat, maar dan in België. Wij beschikken niet automatisch over die gegevens. Komend jaar gaan we deze jongeren actief benaderen om te weten wat ze doen.

- Het organiseren van bestuurlijk overleg om een vangnet te regelen voor jongeren in een kwetsbare positie. Hierbij zitten de bestuurders van de RMC-contactgemeente en de arbeidsmarktregio, het onderwijs en de samenwerkingsverbanden aan tafel.

Succes van de aanpak

Het Rijk monitort het succes van de aanpak voortijdig schoolverlaten door het aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters in beeld te brengen. De registratie gebeurt per onderwijssoort. Het gaat om jongeren die tijdens het schooljaar de school hebben verlaten en op 1 oktober niet (opnieuw) stonden ingeschreven.

De (voorlopige) cijfers over het schooljaar 2017 - 2018 zijn op dit moment nog niet bekend gemaakt door het rijk. De cijfers over de vorige jaren zijn:

uitvoering zijn. Uit de evaluatie kwamen vooral aandachtspunten voor het verbeteren van de uitvoering van de plannen en de samenwerking. Het RBL heeft de uitvallers in beeld en benadert deze ook actief.

Leerlingenvervoer in Zeeuws-Vlaanderen

In principe gaan leerlingen op eigen gelegenheid naar school. Je kunt in aanmerking komen voor leerlingenvervoer als de school te ver van huis ligt of als je door een handicap niet zelf naar school kan gaan.

Voor leerlingenvervoer komen leerlingen in aanmerking die:

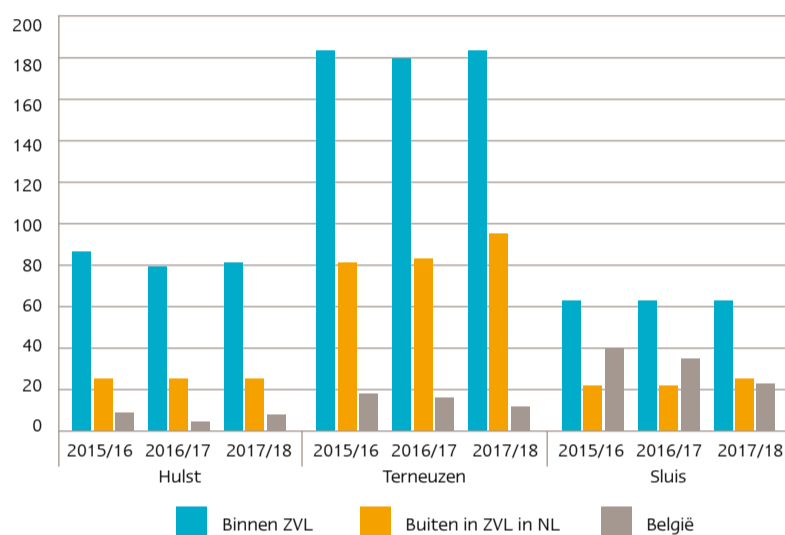
- door hun levensovertuiging naar een school voor basisonderwijs gaan die verder ligt dan de door gemeenten of in de wet vastgelegde kilometergrens;
- door hun handicap niet zelfstandig met het openbaar vervoer kunnen reizen;

De gemeenten moeten in deze gevallen zorgen voor een 'passende vervoersvoorziening' naar de dichtstbijzijnde school.

Er zijn verschillende mogelijkheden voor leerlingenvervoer. Zo kan een kind een abonnement krijgen voor het openbaar vervoer (eventueel ook voor de begeleider). Ook is het mogelijk om ouders een vergoeding te geven voor het zelf halen en brengen van hun kinderen of een taxi of bus te regelen. Dit heet aangepast vervoer.

Grafiek 6 (peildatum 30 juni 2018)

Leerlingenvervoer Zeeuws Vlaanderen

Tabel 6 (schooljaar 2017 - 2018)

	Openbaar Vervoer			Eigen vervoer			Aangepast vervoer (taxi)		
	2015/16	2016/17	2017/18	2015/16	2016/17	2017/18	2015/16	2016/17	2017/18
PO (incl SBO)	65	61	53	15	12	14	118	109	114
VO	3	2	0	0	0	0	17	10	15
(V)SO	25	43	46	14	9	9	271	264	267
Totaal	93	106	99	29	21	23	406	383	396

Toelichting bij grafiek 6 en tabel 6
In het schooljaar 2017 - 2018 hebben 518 leerlingen gebruik gemaakt van het leerlingenvervoer. Dit aantal ligt iets hoger dan vorig jaar. We kijken goed of een leerling met het openbaar vervoer kan reizen. Zo ja, dan is taxivoer niet

aan de orde. Uit een landelijk onderzoek is gebleken, dat in Zeeuws-Vlaanderen gemiddeld meer leerlingen vervoerd moeten worden dan ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Dit ligt aan de grotere afstanden die een kind moet afleggen naar school en de reistijd.

Bezwaar, beroep en klachten bij het RBL

In het schooljaar 2017 - 2018 heeft het RBL geen formele klachten ontvangen. Er zijn geen bezwaarschriften ingediend.

Financieel overzicht

	Begroting 2017	Begroting 2017 bijgesteld	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 bijgesteld
Uitgaven				
Kosten RMC	397.355,00	512.655,00	482.701,65	559.848,00
Totaal Leerplicht	366.599,00	366.599,00	380.695,00	359.501,00
Kosten leerlingenvervoer	50.064,00	22.224,00	24.656,32	53.092
Totaal uitgaven	814.018,00	901.478,00	888.052,97	972.441,00
Inkomsten				
Bijdrage gemeente Hulst	86.810,00	79.657,35	83.053,40	81.823,84
Bijdrage gemeente Terneuzen	180.905,00	165.998,48	173.075,51	170.878,02
Bijdrage gemeente Sluis	70.161,00	64.380,17	67.124,90	66.594,34
Rijksbijdrage RMC/VSV-conv.	321.743,00	463.743,00	475.086,49	471.748,00
Rijksbijdrage leer-/kwal.plicht	78.787,00	78.787,00	80.097,51	80.097,00
Opbrengst ESF-subsidie	50.000,00	160.800,00	160.800,00	141.733
Overige	0	0	2.000,00	13.200,00
Totaal inkomsten	788.406,00	1.013.366,00	1.041.237,81	1.026.074,20
Naar/af reserve	-25.612,00	111.888	153.184,83	53.633
Stand van zaken reserve 31-12	204.465,53	341.965,53	383.262,32	436.895,52

Toelichting bij financieel overzicht:
De begroting 2017 is tussentijds bijgesteld, omdat de opbrengst uit ESF verhoogd werd en we met ingang van 2017 vier jaar lang extra middelen krijgen voor de aanpak van Voortijdig Schoolverlaten. Eind 2017 bedroeg de uiteindelijke formatie van het RBL 8,58 fte. Hiervan werd 1 fte ingezet voor het leerlingenvervoer. In 2017 was er een onderbesteding op leerlingenvervoer ten opzichte van de oorspronkelijke begroting. De medewerker leerlingenvervoer werd een groot deel van het jaar via Dethon ingeleend tegen lagere kosten. Na het bijstellen van de begroting kwam de betreffende medewerker in vaste dienst en stegen de kosten licht ten opzichte van de bijgestelde begroting. Door de extra rijksmiddelen en ESF-konden we een bedrag toevoegen aan de reserve. De reserve RMC bedraagt per 1 januari 2018 ongeveer 383.262 euro en moet worden besteed aan de RMC-functie.

Speerpunten RBL voor 2018-2019

Ook in het schooljaar 2018 - 2019 zijn we weer hard aan de slag. De volgende zaken krijgen extra aandacht:

- Extra inzet op het benaderen van jongeren tussen de 18 en 23 jaar die 1 jaar of langer van school zijn en waarvan onduidelijk is wat zij doen (geen school/werk in Nederland). We gaan op huisbezoek als dat nodig is.
- Het inzetten van de Educatiemeter bij trajecten voortijdig schoolverlaten.
- Het uitvoeren van de 'participatiescan' om de aanpak kwetsbare jongeren in onze regio nog verder te verbeteren. Dit doen wij samen met het onderwijs, werkgevers en hulpverleningsorganisaties.
- Het verder uitbouwen van de samenwerking met de Belgische scholen in de regio.

Colofon

Redactie
Pieter Bervoets, Saskia Hamelink, Sandra Goossen, Stéphanie Ambrosini, Mike Jansen

Ontwerp
Nilsson

Contact

Bezoekadres
Stadhuisplein 1, 4531 GZ Terneuzen

Postadres
Postbus 35, 4530 AA Terneuzen

Antwoordadres
Antwoordnummer 91
4530 VB Terneuzen
T: 0115 - 455 000, F: 0115 - 618 428
E: rbl@terneuzen.nl

